

הַלְבוֹת מְלָכִים וּמִלְחָמוֹת פָּרָק ד

א. וְשׁוֹת יֵשׁ לְמֶלֶךְ לִתֵּן מִסַּע לְצָרְכָּיו, אוֹ לְצָרָהּ הַמִּלְחָמוֹת; וְקוֹצֵב לוֹ מֶכֶס, וְאֶסוּר לְהַבְרִיחַ מִן הַמֶּכֶס שְׁלוֹ. וְיֵשׁ לוֹ לְגֹזֵר שְׁכָל מִי שִׁיגָב הַמֶּכֶס, יִלְקַח מִמּוֹנוֹ אוֹ יִהְרֹג: שֶׁנֶּאֱמַר "וְאַתֶּם, תִּהְיוּ-לוֹ לְעֲבָדִים" (שְׁמוּאֵל א ח, יז), וְלִהְיוֹת הוּא אוֹמֵר "יִהְיוּ לָךְ לְמַסַּע וְעֲבָדוֹךָ" (דְּבָרִים כ, יא) מִכָּאן שְׁנוֹתֵן מִסַּע וְקוֹצֵב מֶכֶס, וְדִינָיו בְּכָל אֵלּוּ הַדְּבָרִים וְכִיּוֹצֵא בָהֶן דִּין, שְׁכָל הָאֱמוּנָה בְּפָרִשֶׁת מֶלֶךְ, מֶלֶךְ זֹכֶה בּוֹ.

ב. וְשׁוֹלַח בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל, וְלוֹקַח מִן הָעָם הַגְּבוּרִים וְאֲנָשֵׁי הַחֵיל, וְעוֹשֶׂה מֵהֶן חֵיל לְמַרְכָּבָתוֹ וּבִפְרָשָׁיו, וּמַעֲמִיד מֵהֶן עוֹמְדִים לְפָנָיו. וּמַעֲמִיד מֵהֶן אֲנָשִׁים לְרוּץ לְפָנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר "וְשֵׁם לוֹ בְּמַרְכָּבָתוֹ וּבִפְרָשָׁיו, וְרָצוּ, לְפָנָיו מַרְכָּבָתוֹ" (שְׁמוּאֵל א ח, יא). וְלוֹקַח מִן הַיָּפִים שְׂבָהֶם לְהִיּוֹת שְׂמָשִׁים וְעוֹמְדִים לְפָנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר "וְאַתֶּם-בַּחֲוָרִיכֶם הַטּוֹבִים, וְאַתֶּם-חֲמוּרִיכֶם יִקַּח; וְעָשָׂה, לְמַלְאכָתוֹ" (שְׁמוּאֵל א ח, טז).

ג. וְכֵן לוֹקַח מִכָּל בְּעָלֵי אֲמָנוּת, כָּל מֶה שֶׁהוּא צָרִיךְ; וְעוֹשִׂין לוֹ מַלְאכָתוֹ, וְנוֹתֵן שְׂכָרָן. וְלוֹקַח כָּל הַבְּהֵמוֹת וְהָעֲבָדִים וְהַשְּׂפָחוֹת לְמַלְאכָתוֹ, וְנוֹתֵן שְׂכָרָן אוֹ דְמִיָּהֶן שֶׁנֶּאֱמַר "וְלִחְרֹשׁ חֲרִישׁוֹ וְלִקְצֹר קִצְרוֹ, וְלַעֲשׂוֹת כָּל־מַלְחָמָתוֹ וְכָל־רִכְבּוֹ . . . וְאַתֶּם-עֲבָדֵיכֶם וְאַתֶּם-שְׂפָחוֹתֵיכֶם וְאַתֶּם-בַּחֲוָרִיכֶם הַטּוֹבִים, וְאַתֶּם-חֲמוּרִיכֶם יִקַּח; וְעָשָׂה, לְמַלְאכָתוֹ" (שְׁמוּאֵל א ח, יב-טז).

ד. וְכֵן לוֹקַח מִכָּל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל נָשִׁים וּפְּיִלְגָּשִׁים: נָשִׁים, בְּכַתְּבָהּ וְקִדּוּשִׁין; וּפְּיִלְגָּשִׁים, בְּלֹא כְּתָבָהּ וּבְלֹא קִדּוּשִׁין, אֲלֵא בִּיחּוּד בְּלִבָּד קוֹנֶה אוֹתָהּ, וּמִתְּרַת לוֹ. אֲבָל הַהֲדִיוֹט אֶסוּר בְּפִילְגָּשׁ, אֲלֵא בְּאִמָּה עֶבְרִיָּה בְּלִבָּד אַחֵר יַעֲוֹד. וְיֵשׁ לוֹ לַעֲשׂוֹת הַפִּילְגָּשִׁים שְׁלוֹקַח לְאַרְמוֹנוֹ טַבָּחוֹת וְאוֹפּוֹת וְרִקְחוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר "וְאַתֶּם-בְּנוֹתֵיכֶם, יִקַּח, לְרִקְחוֹת וּלְטַבָּחוֹת, וּלְאֹפּוֹת" (שְׁמוּאֵל א ח, יג).

ה. וְכֵן כּוֹפֶה אֶת הָרְאוּיִין לְהִיּוֹת שָׂרִים, וּמִמֶּנָּה אוֹתָם שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים שֶׁנֶּאֱמַר "וְלָשׁוֹם לוֹ, שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים" (שְׁמוּאֵל א ח, יב). וְלוֹקַח הַשָּׂדוֹת וְהַיְּזִיתִים וְהַכְּרָמִים לְעֲבָדָיו, כְּשִׁילְכוֹ לְמַלְחָמָה וְיִפְשְׁטוֹ עַל מְקוֹמוֹת אֵלּוּ, אִם אֵין לָהֶם מֶה יֵאָכְלוּ אֲלֵא מִשֶּׁם, וְנוֹתֵן דְּמִיָּהֶן שֶׁנֶּאֱמַר "וְאַתֶּם-שְׂדוֹתֵיכֶם וְאַתֶּם-כְּרָמֵיכֶם וְזִיתֵיכֶם, הַטּוֹבִים יִקַּח; וְנָתַן, לְעֲבָדָיו" (שְׁמוּאֵל א ח, יד). וְיֵשׁ לוֹ מַעֲשֶׂר מִן הַזֵּרְעִים וּמִן הָאֵילָנוֹת וּמִן הַבְּהֵמָה, שֶׁנֶּאֱמַר "וְזֵרְעֵיכֶם וְכְרָמֵיכֶם, יַעֲשֶׂר . . . וְצֹאנֵכֶם, יַעֲשֶׂר" (רָאָה שְׁמוּאֵל א ח, טו-יז).

ו. הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ נוֹטֵל מִכָּל הָאֲרָצוֹת שְׂכֹבֶשֶׁין יִשְׂרָאֵל, חֶלֶק אֶחָד מִשְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה; וְדָבָר זֶה, חֶק לוֹ וּלְבָנָיו עַד עוֹלָם.

ז. כָּל הָרוּגֵי הַמֶּלֶךְ, מִמּוֹנֵן לְמֶלֶךְ; וְכָל הַמַּמְלָכוֹת שְׂכֹבֶשֶׁין, הֲרִי אוֹצְרוֹת הַמְּלָכִים לְמֶלֶךְ. וְשָׂאֵר הַבְּזָה שְׂבוּזִין בּוּזִין וְנוֹתְנִין לְפָנָיו, וְהוּא נוֹטֵל מִחֲצִית בְּרָאשׁ; וּמִחֲצִית הַבְּזָה, חוֹלְקִין אוֹתָהּ. כָּל אֲנָשֵׁי הָצֶבֶא בִּיחָד עִם הָעָם הַיּוֹשְׁבִין עַל הַכְּלִים בַּמַּחֲנֶה לְשִׁמְרָהּ, חוֹלְקִין בְּשׁוֹנָה שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי כִחְלֶק הַיָּרֵד בַּמַּלְחָמָה, וְכִחְלֶק הַיּוֹשֵׁב עַל-הַכְּלִים יַחֲדוּ יַחְלֶקוּ" (שְׁמוּאֵל א ל, כד).

ח. כָּל הָאֲרָץ שְׂכֹבֶשֶׁין, הֲרִי הִיא שְׁלוֹ: נוֹתֵן לְעֲבָדָיו לְאֲנָשֵׁי

המִלְחָמָה, כְּפִי מֵה שִׁירָאָה; וּמִנִּיחַ לַעֲצָמוֹ, מֵה שִׁירָצָה. וּבְכָל אֱלוֹ הַדְּבָרִים, דִּינִיו דִּין.

ז. וּבְכָל יְהִיוּ מַעֲשָׂיו לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְתִהְיֶה מַחֲשַׁבְתּוֹ וּמַגְמָתוֹ לְהָרִים דַּת הָאֱמֶת, וּלְמִלְאוֹת הָעוֹלָם צֶדֶק, וְלִשְׁבֹּר זְרוּעַ הָרָשָׁעִים, וְלִהְיוֹת מִלְחָמוֹת ה' שְׂאִין מִמְּלִיכִין מֶלֶךְ תַּחֲלָה, אֲלֹא לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמִלְחָמָה: שְׁנֵאמָר "וּשְׁפָטֵנוּ מִלִּפְנֵינוּ וַיֵּצֵא לִפְנֵינוּ, וְנִלְחֶם אֶת-מִלְחַמְתָּנוּ" (שְׁמוּאֵל א ח, כ).

הַלְבוֹת מְלָכִים וּמִלְחָמוֹת פֶּרֶק ה

א. אִין הַמֶּלֶךְ נִלְחֶם תַּחֲלָה, אֲלֹא עַל מִלְחָמַת מִצְוָה. וְאִיזוֹ הִיא מִלְחָמַת מִצְוָה זֹו מִלְחָמַת שְׁבַעַה עֲמָמִים, וּמִלְחָמַת עֲמָלֶק, וְעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל מִצָּר שְׁבָא עָלֵיהֶם. וְאַחֵר כֶּךָ נִלְחֶם בְּמִלְחָמַת הָרָשׁוֹת וְהִיא הַמִּלְחָמָה שְׁנִלְחֶם עִם שְׂאֵר הָעַמִּים, כְּדִי לְהַרְחִיב גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וּלְהַרְבּוֹת בְּגִדְלָתוֹ וּשְׁמָעוֹ.

ב. מִלְחָמַת מִצְוָה אִינוּ צָרִיךְ לְטַל בָּהּ רָשׁוֹת בֵּית דִּין, אֲלֹא יוֹצֵא מִעֲצָמוֹ בְּכָל עֵת, וְכוּפָה הָעַם לַצָּאֵת. אֲבָל מִלְחָמַת הָרָשׁוֹת אִינוּ מוֹצִיא הָעַם בָּהּ, אֲלֹא עַל פִּי בֵּית דִּין שֶׁלִּשְׁבָּעִים וְאַחֵד.

ג. וּפּוֹרֵץ לַעֲשׂוֹת לוֹ דֶּרֶךְ, וְאִין מִמַּחֲנִין בִּידּוֹ. וְדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ אִין לָהּ שִׁעוֹר, אֲלֹא כְּפִי מֵה שֶׁהוּא צָרִיךְ: אִינוּ מַעֲקֵם הַדְּרָכִים מִפְּנֵי כְּרָמוֹ שְׁלֹזָה, אוֹ מִפְּנֵי שְׁדָהּוּ שְׁלֹזָה, אֲלֹא הוֹלֵךְ בְּשׁוּוֹה, וְעוֹשֶׂה מִלְחָמָתוֹ.

ד. מִצְוֹת עֲשֵׂה לְהַחֲרִים שְׁבַעַה עֲמָמִין, שְׁנֵאמָר "הַחֲרֵם תַּחֲרִימִם" (דְּבָרִים כז, יז); וְכָל שְׁבָא לִידּוֹ אֶחָד מֵהֶן, וְלֹא הִרְגוּ הָרִי זֶה עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֵאמָר "לֹא תַחֲחִיה, כָּל-נִשְׁמָה" (דְּבָרִים כ, טז). וְכִבֵּר אָבְדּוֹ, וְאַבֵּד זָכָרָם.

ה. וְכֵן מִצְוֹת עֲשֵׂה לְאַבֵּד זֶרַע עֲמָלֶק, שְׁנֵאמָר "תִּמְחָה אֶת-זָכָר עֲמָלֶק" (דְּבָרִים כה, יט); וּמִצְוֹת עֲשֵׂה לְזָכֹר תָּמִיד מַעֲשָׂיו הָרָעִים וְאַרְיֵבְתּוֹ, כְּדִי לְעוֹרֵר אֵיבָתוֹ שְׁנֵאמָר "זָכוֹר, אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לָךְ עֲמָלֶק" (דְּבָרִים כה, יז). מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמָדּוֹ, "זָכוֹר" בִּפְהִי; "לֹא, תִשְׁכַּח" (דְּבָרִים כה, יט) בְּלֵב, שְׁאֶסּוֹר לְשַׁכַּח אֵיבָתוֹ וּשְׁנֵאֲתָו.

ו. כָּל הָאֲרָצוֹת שְׂכּוּבָשִׁין יִשְׂרָאֵל בְּמֶלֶךְ עַל פִּי בֵּית דִּין הָרִי זֶה כְּבוֹשׁ רַבִּים, וְהָרִי הִיא כְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׂכַבְשׁ יְהוֹשׁוּעַ לְכָל דָּבָר: וְהוּא שְׂיִכְבְּשׁוּ אוֹתָהּ, אַחֵר כְּבוֹשׁ כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה.

ז. וּמִתֵּר לְשַׁכֵּן בְּכָל הָעוֹלָם, חוּץ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: מִן הַיָּם הַגָּדוֹל הַמַּעְרָבִי אֲרָבַע מֵאוֹת פָּרְסָה עַל אֲרָבַע מֵאוֹת פָּרְסָה, כְּנֶגֶד אֶרֶץ כּוּשׁ וְכְנֶגֶד הַמִּדְבָּר הַכָּל אֶסּוֹר לְהִתְיָשֵׁב בָּהּ.

ח. וּבִשְׁלוּשָׁה מְקוֹמוֹת, הַזִּהִירָה תּוֹרָה שְׁלֹא לָשׁוּב לְמִצְרַיִם "לֹא תִסְפוֹן לָשׁוּב בְּדֶרֶךְ הַזֶּה, עוֹד" (דְּבָרִים יז, טז), "לֹא-תִסִּיף עוֹד לָרְאֹתָהּ" (דְּבָרִים כח, חס), "לֹא תִסְפוּ לָרְאֹתָם עוֹד, עַד-עוֹלָם" (שְׁמוֹת יד, יג). וְאַלְכֶסְנִדְרִיָּה בְּכָלֵל הָאֶסּוֹר.

ט. מִתֵּר לְחַזֹּר לְאֶרֶץ מִצְרַיִם לְסַחֲרָה וּלְפָרֶקֶמְטִיָּה, וְלִכְבֹּשׁ אֲרָצוֹת אַחֵרוֹת; וְאִין אֶסּוֹר אֲלֹא לְהִשְׁתַּקֵּעַ שָׁם. וְאִין לוֹקִין עַל

לֹא זֶה שְׁבַעַת הַכְּנִיסָה, מִתֵּר הוּא; וְאִם יִחְשַׁב לִישֵׁב וּלְהִשְׁתַּקֵּעַ, אֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה.

י. וַיֵּרָאָה לִי שָׂאֵם כָּבֵשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ מִצְרַיִם עַל פִּי בֵּית דִּין, שְׁהִיא מִתֵּרָת; וְלֹא הִזְהִירָה תּוֹרָה אֲלֵא לָשׁוּב לָהּ יְחִידִים, אוֹ לִשְׁכֹּן בָּהּ וְהִיא בִּיד גּוֹיִים, מִפְּנֵי שְׁמַעְשִׂיהָ מִקְלָקְלִין יוֹתֵר מִכָּל הָאֲרָצוֹת, שֶׁנֶּאֱמָר "כַּמַּעֲשֶׂה אֶרֶץ-מִצְרַיִם . . ." (ויקרא יח, ג).

יא. אֲסוּר לָצֵאת מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּצָה לְאֶרֶץ לְעוֹלָם אֲלֵא לִלְמַד תּוֹרָה, אוֹ לִשָּׂא אִשָּׁה, אוֹ לְהַצִּיל מִיד הַגּוֹיִים, וַיִּחְזֹר לְאֶרֶץ; וְכֵן יוֹצֵא הוּא לְסַחֲרָה. אֲבָל לִשְׁכֹּן בְּחוּצָה לְאֶרֶץ, אֲסוּר אֲלֵא אִם כֵּן חֲזַק שֵׁם הָרַעֲב, עַד שְׁנַעֲשֶׂה שׁוּוֹה דִּינָר חֲטִין בְּשָׁנֵי דִּינָרִין.

יב. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשִׁהְיוּ הַמַּעֲוֹת מַצְוִיּוֹת וְהַפְּרוֹת בִּיקָר. אֲבָל אִם הָיוּ הַפְּרוֹת בְּזוּל, וְלֹא יִמָּצֵא מַעֲוֹת וְלֹא בְּמָה יִשְׁתַּכַּר, וְאֲבָדָה פְּרוּטָה מִן הַכִּסִּים יֵצֵא לְכָל מְקוֹם שְׁיִמָּצֵא בּוֹ רוּחַ. וְאִם עַל פִּי שְׁמִתָּר לָצֵאת, אֵינָה מִדַּת חֲסִידוֹת: שֶׁהָיוּ מַחְלוּן וְכִלְיוֹן שְׁנֵי גְדוּלֵי הַדּוֹר הָיוּ, מִפְּנֵי צָרָה גְדוֹלָה יֵצְאוּ, וְנִתְחַיְבוּ כָלִיהָ לְמָקוֹם.

יג. גְּדוּלֵי הַחֲכָמִים הָיוּ מִנְּשָׁקִין עַל תַּחֲוּמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִנְּשָׁקִין אֲבִנִיָּה, וּמִתַּגְלִגְלִין עַל עֶפְרָה; וְכֵן הוּא אוֹמֵר "כִּי-רָצוּ עֲבָדֶיךָ, אֶת-אֲבִנִיָּה; וְאֶת-עֶפְרָה, יַחֲנֶנּוּ" (תהילים קב, טו).

יד. אָמְרוּ חֲכָמִים, כָּל הַשּׁוֹכֵן בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עֲוֹנוֹתָיו מַחְלוּלִין שֶׁנֶּאֱמָר "וּבֹל-יֹאמֵר שָׁכֵן, חָלִיתִי; הָעָם הַיֹּשֵׁב בָּהּ, נִשָּׂא עוֹן" (ישעיהו לג, כד). אֲפִלּוּ הֵלֶךְ בָּהּ אַרְבַּע אֲמוֹת, זֹכָה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְכָל הַקְּבוּר בָּהּ, נִתְכַּפֵּר לוֹ, וְכֵאלוּ הַמָּקוֹם שֶׁהוּא בּוֹ מִזְבֵּחַ כְּפָרָה, שֶׁנֶּאֱמָר "וְכִפֹּר אֲדָמָתוֹ עִמּוֹ" (דברים לב, מג). וּבְכַפֶּרֶעֲנוֹת הוּא אוֹמֵר "עַל-אֲדָמָה טְמֵאָה תָמוּת" (עמוס ז, יז). וְאֵינּוּ דוֹמָה קוֹלֻטָּתוֹ מִחַיִּים, לְמִי שְׁקוֹלֻטָּתוֹ לְאַחַר מִיתָה. וְאִם עַל פִּי כֵן גְּדוּלֵי הַחֲכָמִים הָיוּ מוֹלִיכִין אֶת מִיתָהֶן לָשֵׁם; צֵא וּלְמַד מִיעֲקוֹב אֲבִינוּ, וְיוֹסֵף הַצַּדִּיק.

טו. לְעוֹלָם יְדוֹר אָדָם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ בְּעִיר שְׂרָפָה גּוֹיִים; וְאֵל יְדוֹר בְּחוּצָה לְאֶרֶץ, וְאֲפִלּוּ בְּעִיר שְׂרָפָה יִשְׂרָאֵל: שְׁכָל הַיּוֹצֵא לְחוּצָה לְאֶרֶץ כָּאלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, שֶׁנֶּאֱמָר "כִּי-גֵרְשׁוֹנֵי הַיּוֹם מִהִסְתַּפַּח בְּנַחֲלַת ה', לֵאמֹר לֹךְ עֲבַד אֱלֹהִים אֲחֵרִים" (שמואל א כו, יט). וּבְכַפֶּרֶעֲנוֹת הוּא אוֹמֵר "וְאֵל-אֲדָמָת יִשְׂרָאֵל לֹא יִבְאוּ" (יחזקאל יג, ט).

טז. כִּשֵּׁם שֶׁאֲסוּר לָצֵאת מֵהָאֶרֶץ לְחוּצָה לְאֶרֶץ כִּךְ אֲסוּר לָצֵאת מִכָּבֵל לְשָׂאֵר אֲרָצוֹת, שֶׁנֶּאֱמָר "בְּכָלָה יוֹבְאוּ, וְשָׁמָּה יִהְיוּ" (ירמיהו כז, כב).

הַלְבוֹת מְלָכִים וּמִלְחָמוֹת פֶּרֶק ו

א. אֵין עוֹשִׁין מִלְחָמָה עִם אָדָם בְּעוֹלָם, עַד שְׁקוֹרְאִין לוֹ לְשָׁלוֹם אֶחָד מִלְחָמַת הָרְשׁוֹת, וְאֶחָד מִלְחָמַת מַצּוּה: שֶׁנֶּאֱמָר "כִּי-תִקְרַב אֶל-עִיר, לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ וְקִרְאָתָהּ אֵלֶיהָ, לְשָׁלוֹם" (דברים כ, י). אִם הִשְׁלִימוּ, וְקִבְּלוּ שְׁבַע מַצּוֹת שְׁנַצְטוּוּ בְּנֵי נוֹחַ עָלֶיהֶן אֵין הוֹרְגִין מִהֶן נִשְׁמָה; וְהָיוּ הֵן לְמָס, שֶׁנֶּאֱמָר "יִהְיוּ לָךְ לְמָס וְעֲבָדוֹךָ" (דברים כ, יא).

ב. קָבְלוּ עָלֵיהֶן הַמַּס, וְלֹא קָבְלוּ הָעֲבָדוֹת, אוֹ שֶׁקָּבְלוּ הָעֲבָדוֹת, וְלֹא קָבְלוּ הַמַּס אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶם: עַד שִׁיקָּבְלוּ שְׁנֵיהֶם. וְהָעֲבָדוֹת שִׁיקָּבְלוּ הִיא שִׁיְהִיו נִבְזִים וּשְׁפָלִים לַמָּטָה, וְלֹא יָרִימוּ רֹאשׁ בְּיִשְׂרָאֵל, אֲלֹא יִהְיוּ כְּבוֹשִׁים תַּחַת יָדָם; וְלֹא יִתְמַנּוּ עַל יִשְׂרָאֵל, לְשׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם.

ג. וְהַמַּס שִׁיקָּבְלוּ הוּא שִׁיְהִיו מוֹכְנִים לַעֲבֹדֶת הַמֶּלֶךְ בְּגוֹפָם וּמְמוֹנָם, כְּגוֹן בְּנֵין הַחוּמוֹת, וְחִזּוּק הַמְּצוּדוֹת, וּבְנֵין אֶרְמוֹן הַמֶּלֶךְ וְכִיוּצָא בּוֹ: שֶׁנֶּאֱמַר "וְזֶה דְּבַר-הַמַּס אֲשֶׁר-הָעֵלָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, לִבְנוֹת אֶת-בֵּית ה' וְאֶת-בֵּיתוֹ וְאֶת-הַמִּלּוֹא, וְאֵת, חוֹמַת יְרוּשָׁלַם. . . . וְאֵת כָּל-עָרֵי הַמִּסְכָּנוֹת, אֲשֶׁר הָיוּ לְשְׁלֹמֹה. . . . וַיַּעַלְם שְׁלֹמֹה לְמַס-עֶבֶד, עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וּמִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לֹא-נָתַן שְׁלֹמֹה, עֶבֶד: כִּי-הֵם אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה, וְעֲבָדָיו וְשָׂרָיו וְשְׁלִישָׁיו, וְשָׂרֵי רֶכְבּוֹ, וּפָרָשָׁיו" (מלכים א ט, טו-כב).

ד. וַיֵּשׁ לַמֶּלֶךְ לְהַתְּנוֹת עִמָּהֶם שִׁיקָח חֲצֵי מְמוֹנָם, אוֹ הַקְּרָקְעוֹת וַיִּנִּיחַ כָּל הַמַּטְלָטְלִין, אוֹ כָּל הַמַּטְלָטְלִין וַיִּנִּיחַ הַקְּרָקְעוֹת כָּפִי מֵה שִׁיתָנוּ. וְאִסּוּר לְשַׁקֵּר בְּבְרִיתָם וּלְכַזֵּב לָהֶם, אַחֵר שֶׁהַשְּׁלִימוֹ וּקְבָלוּ שְׁבַע מִצְוֹת.

ה. וְאִם לֹא הַשְּׁלִימוֹ, אוֹ שֶׁהַשְּׁלִימוֹ וְלֹא קָבְלוּ שְׁבַע מִצְוֹת עוֹשִׂין עִמָּהֶם מִלְחָמָה, וְהוֹרְגִין כָּל הַזִּכָּרִים הַגְּדוֹלִים, וּבוֹזְזִין כָּל מְמוֹנָם וְטַפָּם; וְאֵין הוֹרְגִין אִשָּׁה וְלֹא קָטָן שֶׁנֶּאֱמַר "וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף" (ראה דברים כ, יד; וראה דברים ב, לד), זֶה טָף שְׁלִזְכָּרִים.

ו. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, בְּמִלְחָמַת הָרָשׁוֹת, שֶׁהִיא עִם שְׂאֵר הָאֻמוֹת. אֲבָל שְׁבַעַה עֲמָמִין וְעַמְּלָק שְׁלֹא הַשְּׁלִימוֹ, אֵין מְנִיחִין מֵהֶם נִשְׁמָה: שֶׁנֶּאֱמַר "כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכָל-הָעָרִים. . . . רַק, מִעָרֵי הָעַמִּים. . . . לֹא תַחֲיֶה, כָּל-נִשְׁמָה" (דברים כ, טו-טז), וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּעַמְּלָק "תִּמְחָה אֶת-זִכְרָם עַמְּלָק" (דברים כה, יט).

ז. וּמִנֵּין שְׂאִינוֹ מַדְבֵּר אֲלֹא בָּאֻלוֹ שְׁלֹא הַשְּׁלִימוֹ: שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא-הִיתָה עִיר, אֲשֶׁר הַשְּׁלִימָה אֶת-יִשְׂרָאֵל, בְּלַתִּי הַחַיִּי, יֹשְׁבֵי גִבְעוֹן: אֶת-הַכֹּל, לָקָחוּ בְּמִלְחָמָה. כִּי מֵאֵת ה' הִיתָה לְחִזָּק אֶת-לִבָּם לִקְרַאת הַמִּלְחָמָה אֶת-יִשְׂרָאֵל, לְמַעַן הַחֲרִימָם" (ראה יהושוע יא, יט-כ) מְכַלֵּל שֶׁשְּׁלַחוּ לָהֶם לְשָׁלוֹם, וְלֹא קָבְלוּ.

ח. שְׁלוּשָׁה כְּתָבִים שָׁלַח יְהוֹשֻׁעַ, עַד שְׁלֹא נִכְנַס לָאָרֶץ: הָרֹאשׁוֹן שָׁלַח לָהֶם מִי שְׁרוּצָה לְבָרַח, יִבְרַח; וְחִזּוֹר וְשָׁלַח מִי שְׁרוּצָה לְהַשְׁלִים, יִשְׁלִים; וְחִזּוֹר וְשָׁלַח מִי שְׁרוּצָה לַעֲשׂוֹת מִלְחָמָה, יַעֲשֶׂה.

ט. אִם כֵּן, מִפְּנֵי מֵה הָעָרִימוֹ יוֹשְׁבֵי גִבְעוֹן: לְפִי שֶׁשָּׁלַח לָהֶם בְּכָלֵל, וְלֹא קָבְלוּ; וְלֹא יָדְעוּ מִשְׁפָּט יִשְׂרָאֵל, וְדָמוֹ שְׂאֵין פּוֹתַחֲחִין לָהֶם לְשָׁלוֹם. וְלִמָּה קָשָׁה הַדְּבָר לְנִשְׂאִיִּם, וְרָאוּ שְׂרָאוּי לְהַכּוֹתָם לְפִי חֶרֶב לוּלִי הַשְּׁבוּעָה: מִפְּנֵי שֶׁכָּרְתוּ לָהֶם בְּרִית, וְהָרִי הוּא אוֹמֵר "לֹא-תִכְרַת לָהֶם בְּרִית" (דברים ז, ב); אֲלֹא הָיָה דִּינָם, שִׁיְהִיו לְמַס עֲבָדִים. וְהוֹאִיל וּבִטְעוֹת נִשְׁבָּעוּ לָהֶן בְּדִין הָיָה שִׁיְהָרְגוּ עַל שֶׁהִטְעוּם, לוּלִי חֲלוּל הַשֵּׁם.

י. עֲמוֹן וּמוֹאָב אֵין שׁוֹלְחִין לָהֶם לְשָׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא-תִדְרֹשׁ שְׁלָמָם, וְטַבְתָּם" (דברים כג, ז). אָמְרוּ חֲכָמִים, לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר "וְקִרְאתָ אֵלֶיהָ, לְשָׁלוֹם" (דברים כ, י), יָכוֹל עֲמוֹן וּמוֹאָב כֵּן תִּלְמַד לוֹמֵר "לֹא-תִדְרֹשׁ שְׁלָמָם". לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר "עַמָּךְ יֹשֵׁב בְּקִרְבְּךָ .

.. בְּטוֹב לוֹ" (דברים כג, יז), יָכוֹל עֲמוֹן וּמוֹאָב כֵּן תִּלְמַד לִוְמָר "וְטַבְתֶּם". וְאָף עַל פִּי שְׁאִין שׁוֹאֲלִים בְּשִׁלּוּמָם, אִם הַשְּׁלִימוּ מַעֲצָמָם תַּחֲלָה, מִקְבְּלִין אוֹתָן.

יא. כְּשֶׁצָּרִין עַל עִיר לְתַפְסָה, אֵין מְקִיפִין אוֹתָהּ מֵאַרְבַּע רוּחוֹתֶיהָ אֲלָא מִשְׁלוֹשׁ רוּחוֹתֶיהָ, וּמִנִּיחִין מְקוֹם לְבוֹרָחַ, וּלְמִי שְׁרוּצָה לְהַמְלִיט עַל נַפְשׁוֹ: שֶׁנֶּאֱמַר "וַיִּצְבְּאוּ, עַל-מִדִּין, כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה', אֶת-מֹשֶׁה" (במדבר לא, ז) מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ, שֶׁבִּכְךָ צִוָּהוּ.

יב. אֵין קוֹצְצִין אֵילָנֵי מֵאֲכָל שְׁחוּץ לְמַדִּינָה, וְאֵין מוֹנְעִין מֵהֶם אֲמַת הַמַּיִם כְּדִי שְׁיִיכְשׁוּ שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא-תִשְׁחִית אֶת-עֵצָה" (דברים כ, יט); וְכָל הַקּוֹצֵץ, לוֹקָה. וְלֹא בְּמַצּוֹר בְּלֶכֶד, אֲלָא בְּכָל מְקוֹם, כָּל הַקּוֹצֵץ אֵילָן מֵאֲכָל דֶּרֶךְ הַשְּׁחָתָה לוֹקָה. אֲבָל קוֹצְצִין אוֹתוֹ, אִם הָיָה מִזִּיק אֵילָנוֹת אַחֲרוֹת, אוּ מִפְּנֵי שְׁמִזִּיק בְּשִׂדָּה אַחֲרִים, אוּ מִפְּנֵי שְׁדָמִיו יְקָרִים; לֹא אֶסְרָה תוֹרָה, אֲלָא דֶּרֶךְ הַשְּׁחָתָה.

יג. כָּל אֵילָן סָרֵק מִתֵּר לִקֵּץ אוֹתוֹ, וְאֶפְלוּ אֵינוֹ צָרִיךְ לוֹ. וְכֵן אֵילָן מֵאֲכָל שְׁהִזְקִין, וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה אֲלָא דָּבָר מוּעַט שְׁאֵינוֹ רָאוּי לְטָרַח בּוֹ מִתֵּר לִקְצוֹ. וְכַמָּה יִהְיֶה הַזֵּית עוֹשֶׂה, וְלֹא יִקְצְנוּ רַבַּע הַקֵּב זֵיתִים; וְדָקֵל שֶׁהוּא עוֹשֶׂה קֵב תְּמָרִים, לֹא יִקְצְנוּ.

יד. וְלֹא הָאֵילָנוֹת בְּלֶכֶד, אֲלָא כָּל הַמִּשְׁבֵּר פְּלִים, וְקוֹרֵעַ בְּגָדִים, וְהוֹרֵס בְּנֵיין, וְסוֹתֵם מַעֲיִן, וּמֵאֲבֵד מֵאֲכָלוֹת דֶּרֶךְ הַשְּׁחָתָה עוֹבֵר בְּ"לֹא-תִשְׁחִית" (דברים כ, יט); וְאֵינוֹ לוֹקָה, אֲלָא מִפֶּת מַרְדּוֹת מִדְּבָרֵיהֶם.

טו. צָרִין עַל עִירוֹת הַגּוֹיִים בַּשַּׁבָּת, וְעוֹשִׂין עִמָּהֶם מְלַחְמָה בַּשַּׁבָּת שֶׁנֶּאֱמַר "עַד רִדְתָּה" (דברים כ, כ), וְאֶפְלוּ בַּשַּׁבָּת: בֵּין מְלַחְמַת מִצּוֹה, בֵּין מְלַחְמַת הָרָשׁוֹת.

טז. כְּשֶׁחוֹנִיין, חוֹנִיין בְּכָל מְקוֹם. וּמִי שֶׁנִּהְרַג בְּמְלַחְמָה בְּמְקוֹם שְׁיִפֹּל, שֵׁם יִקְבֹּר: קוֹנָה מְקוֹמוֹ, כִּמְת מִצּוֹה. וְאַרְבַּעַה דְּבָרִים, פָּטְרוּ בַּמַּחֲנֶה: אוֹכְלִים הֶדְמָאִי; וּפְטוּרִים מִרְחִיצַת יָדַיִם, בַּתַּחֲלָה; וּמִבִּיאִין כָּל מִינֵי עֲצִים, מִכָּל מְקוֹם וְאֶפְלוּ מִצָּאן תְּלוּשִׁים וַיִּבְשִׁים, אֵין מְקַפִּידִין עַל כֶּךָ בַּמַּחֲנֶה.

יז. וְכֵן פְּטוּרִין מִלְּעָרֵב עֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת בַּמַּחֲנֶה, אֲלָא מִטְּלָטְלִין מֵאֵהָל לְאֵהָל וּמִסֻּכָּה לְסֻכָּה וְהוּא שְׁיִקִּיפּוּ כָּל הַמַּחֲנֶה מִחֲצָה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טַפְחִים, כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה רִשּׁוֹת יָחִיד כִּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּהַלְכוֹת שַׁבָּת. וְאֵין מַחֲנֶה פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה. וְכַשֵּׁם שֶׁפְּטוּרִין מִכָּל אֵלוֹ בְּהַלִּיכָתָן, כֶּךָ פְּטוּרִין בַּחֲזִירָתָן.

יח. וְאֶסּוּר לְהַפְנוֹת בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֶה, אוּ עַל פְּנֵי הַשִּׂדָּה בְּכָל מְקוֹם; אֲלָא מִצּוֹת עֲשֵׂה לְתַקֵּן דֶּרֶךְ שֵׁם מִיחֻדָּת לְהַפְנוֹת בָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר "וַיֵּד תִּהְיֶה לָּךְ, מִחוּץ לַמַּחֲנֶה" (דברים כג, יג). וְכֵן מִצּוֹת עֲשֵׂה לְהִיּוֹת יָתֵד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד תְּלוּיָה עִם כָּלִי מְלַחְמָתוֹ יֵצֵא בְּאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ, וַיַּחֲפֹר בָּהּ, וַיִּפְנֶה, וַיִּכְסֶּה: שֶׁנֶּאֱמַר "וַיֵּתֵד תִּהְיֶה לָּךְ, עַל-אַזְנֶךָ" (דברים כג, יד). וּבֵין שְׂיֵשׁ עִמָּהֶן אֲרוֹן, בֵּין שְׁאֵין עִמָּהֶן כֶּךָ הֵם עוֹשִׂים תְּמִיד, שֶׁנֶּאֱמַר "וְהָיָה מַחֲנֶיךָ, קְדוֹשׁ" (דברים כג, טו).